

Cugetari memorabile

de Petre Tutea

Se spune ca intelectul e dat omului ca sa cunoasca adevarul. Intelectul e dat omului, dupa parerea mea, nu ca sa cunoasca adevarul, ci sa primeasca adevarul.

Tot ce teoretic este just este practic necesarmente just. Nu si invers, ca oamenii au practici sinistre în istorie.

Am avut revelatia ca în afara de Dumnezeu nu exista adevar. Mai multe adevaruri, zic eu, raportate la Dumnezeu, este egal cu nici un adevar. Iar daca adevarul este unul singur, fiind transcendent în esenta, sediul lui nu e nici în stiinta, nici în filozofie, nici în arta. Si când un filozof, un om de stiinta sau un artist sînt religiosi, atunci ei nu se mai disting de o baba murdara pe picioare care se roaga Maicii Domnului.

Acum, mai la batrînete, pot sa spun ca fara Dumnezeu si fara nemurire nu exista adevar.

Au falsificat suta la suta alegerile. Ati citit "Complicatiile tehnicii votarii"? Nu puteam sa votez nici eu, atît era de complicat! Pai ce-i acest ceusesc 89% pentru niste golani care nu sînt în stare sa conduca nici o gara? Incapacitatea de guvernare a astora s-ar putea sa fie sansa hoitului român sa devina viu...

"Domnule Tutea, daca ati fi fost ales presedinte la 20 mai, prin absurd, care ar fi fost prima hotarîre pe care ati fi luat-o?" – Prima hotarîre: privatizarea, însemnînd constructia celor doua comune: comuna agrara, întemeiata pe gospodarul dibaci si priceput, si comuna urbana, guvernata de întreprinderi, de acesti giganti ai lumii moderne. Si as fi creat institutii care sa sincronizeze poporul român cu toate cuceririle speciei om, mutate în spatiul valah. Ca eu nu contest poporului român ca limba lui si geniul lui intelectual îi permit sa mute creatiile speciei om la el acasa.

Omul, când e singur, poate face fel de fel de unelte. Adica devine american, spun eu. Eu as scrie peste Statele Unite astfel: "Omul este un animal care fabrica unelte." M-au întrebat unii care sînt foarte filoamericani ce cred despre americani. Sînt lacatusi cosmici, domnule, le-am zis. India, de pilda, este inferioara tehnic Americii. Nici nu încapе îndoiala: America o baga la jiletca. Da' spiritual America e o Ghana; pe lînga India e primitiva.

Americanii nu mor în razboi. Sînt supraînarmati. Dau lovituri zdrobitoare. La ei cine face economie la munitie raspunde în fata Senatului.

Eu nu pot fi americanofob decît în ceea ce priveste descompunerea religioasa în secte. Dar din punct de vedere politic... si noi si rusii ar trebui sa avem în frescele din biserici un Columb, caci fara el învatam acum nemteste cu dictionarele pe genunchi.

În belsugul de-acolo nu poate aparea o gîndire teologica. Americanii n-au vocatie; îl invoca pe Dumnezeu doar ca sa le binecuvînteze pravaliiile. Ei gîndesc negustoreste. Exercita stapînirea lumii doar la casele de bani.

Antisemitismul nu e o reactie spontana a românilor, a germanilor, a polonilor, a francezilor, a americanilor, ci e provocat de evrei, prin exces. E provocat de ei ca spaima, crezînd ca-l previn. Antisemitismul functioneaza dupa principiul actiunii si reactiunii. Pai daca rabinul Moses Rosen, care e doctor si face parte din Consiliul Mondial Evreiesc, îl înjura pe Eminescu... Pai ce ar zice el daca eu l-as lua pe Moise pe faras?

Nu am fost si nu sînt antisemit, pentru ca ar însemna sa fiu anticrestin. Pentru ca, sa fim cinstiti, Cristos nu e din Falticeni.

O baba murdara pe picioare, care sta în fata icoanei Maicii Domnului în biserica, fata de un laureat al premiului Nobel ateu – baba e om, iar laureatul premiului Nobel e dihor. Iar ca ateu, asta moare asa, dihor.

Eu când discut cu un ateu e ca si cum as discuta cu usa. Între un credincios si un

necredincios, nu exista nici o legatura. Ala e mort, sufleteste mort, iar celalalt e viu si între un viu si un mort nu exista nici o legatura. Credinciosul crestin e viu.

Ateii si materialistii ne deosebesc de animale prin faptul ca nu avem coada.

Ateii s-au nascut, dar s-au nascut degeaba.

Eu nu detest burghezia. Eu m-am lamurit ca un om care vrea sa fie bogat nu este un pacatos. Spunea odata un preot batrîn: Circula o zicala ca banul e ochiul dracului. Eu nu-l concep ca ochiul dracului, eu îl concep ca pe o scara dubla. Daca-l posezi, indiferent în ce cantitati, si te misti în sus binefacator pe scara, nu mai e ochiul dracului. Iar daca cobori, atunci te duci cu el în infern, prin vicii, prin lacomie si prin toate imperfectiile legate de orgoliu si de pofta de stapîn.

Nu pot evita neplacerile batrînetii si nu ma pot supara pe Dumnezeu ca m-a tinut pâna aproape la nouazeci de ani. Însa batrînii au o supapa foarte înțeleapta: au dreptul la nerusinare. O nerusinare nelimitata. Când ma gîndesc la suferintele batrînetii, îmi dau seama ca în natura asta oarba cel mai mare geniu este geniuul mortii. Faptul ca murim, de cele mai multe ori la timp, este un semn al dragostei lui Dumnezeu pentru noi.

Eu sînt iudeocentric în cultura Europei, caci daca scoti Biblia din Europa, atunci Shakespeare devine un glumet tragic. Fara Biblie, europenii, chiar si laureatii premiului Nobel, dormeau în craci. Stiinta si filozofia greaca sînt foarte folositoare, dar nu sînt mîntuitoare. Prima carte mîntuitoare si consolatoare pe continent – suverana – e Biblia.

Exista o carte a unui savant american care încearca sa motiveze stiintific Biblia. Asta e o prostie. Biblia are nevoie de stiinta cum am eu nevoie de Securitate.

Luther, cît e el de eretic si de zezec, a spus doua lucruri extraordinare: ca creatia autonoma e o cocota si ca nu exista adevar în afara de Biblie. Mie mi-a trebuit o viata întreaga ca sa aflu asta. El nu era asa batrîn când a dibacit chestia asta, ca era calugar augustin... Mie mi-a trebuit o viata ca sa ma conving ca în afara de Biblie nu e nici un adevar.

Shakespeare, pe lînga Biblie, - eu demonstrez asta si la Sorbona - e scriitor din Gaesti.

În afara slujbelor bisericii, nu exista scara catre cer. Templul este spatiul sacru, în asa fel încît si vecinatatile devin sacre în prezenta lui.

Stii unde poti capata definitia omului? – te întreb. În templu. În biserica. Acolo esti comparat cu Dumnezeu, fiindca exprimi chipul si asemanarea Lui. Daca Biserica ar disparea din istorie, istoria n-ar mai avea oameni. Ar disparea si omul.

În biserica afli ca existi.

Ce pustiu ar fi spatiul daca n-ar fi punctat de biserici!

În afara de carti nu traiesc decît dobitoacele si sfintii: unele pentru ca n-au ratiune, ceilalti pentru ca o au într-o prea mare masura ca sa mai aiba nevoie de mijloace auxiliare de constiinta.

Ceausescu n-avea masca de golan, ci masca de golan fioros. Nu mi-am închipuit ca un golan analfabet poate sa aiba o asemenea pofta de luxurie. Vila lui de la Neptun...totul e de aur acolo. D-aia s-a si numit “epoca de aur”...

Asa-zisul triumf al proletariatului, care a sfîrsit ca triumf al lui Ceausescu, a fost triumful lui Golanescu si o trecere în întuneric. Asta a fost revolutia proletara. Ce s-a petrecut în decembrie '89 n-a fost o revolutie, ci o restauratie: geniuul politic al poporului român a atestat reasezarea în ordinea naturala. Asta s-a întîmplat atunci: *o restauratio magna*. Fara sa ignor jertfele de la Timisoara, ma opresc la manifestatia din fata Comitetului Central, când multimea a huiduit tiranul. Atunci s-a întîmplat un fenomen fundamental: reintrarea în ordinea naturala a poporului român. Când multimea îi refuza tiranului încrederea, asta calca în gol. Asa a calcat Ceausescu – în gol.

Cioran e o inteligenta pura. Pai, ca sa te fiti ca el prin Paris, trebuie sa ai inteligenta. Ca acolo inteligenta este! Are o singura trasatura inadmisibila în fiinta lui: e neconsolator.

Eu m-as înfîlni cu Cioran în nelinistile mele, care seamana cu ale lui, iar el s-ar înfîlni cu misticismul meu în lirismul lui.

În ce priveste cearta lui cu Divinitatea, eu sper ca Cioran sa nu moara aici unde s-a nascut, cum a murit Kant. Eu pe Cioran îl vad împacat în amurg cu sine, cu Sfintul Apostol Pavel si cu Absolutul Divin, pentru a nu muri în lumea aceasta.

Ceea ce e ciudat la Cioran, nu e nelinistea de a fi om, ci nelinistea de a fi român.

Comunismul e cea mai mare *aflare-în-treaba* din istoria omenirii.

Comunistii au vrut sa ne faca fericiti cu forta:ba, sa fiti fericiti, ca va ia mama dracului! Adica sa manînci bine, sa bei bine, sa dormi bine si la loc comanda!

Ca sa constati ca e incapabil comunismul de guvernare, nu trebuie sa ai doctoratul în stiinte sociale. Orice bou vede ca nu e bun. El vede ca ma-sa rabda, nevasta rabda, copiii rabda... vede tot si totul pute.

A te pouna comunismului înseamna a apara puritatea Codului Penal. Comunistii nu trebuie tratati ca infractori de drept comun. Ca hotii de buzunare, ca fîlharii, ca violatorii de dame...

Comunismul e imanentism absolut: el muta complet omul în lumea *asta*. Comunismul înseamna negatia omului total, ca omul total apartine la cele doua lumi:lumea trecatoare si lumea vesnica. Or, comunismul ancoreaza în dimensiunea lumii trecatoare si în felul asta nu e uman. Pentru ca daca îi spui unui om normal: ma, esti un animal rational muritor si dupa tine ramîn doar viermi si minerale – îti da cu bîta în cap!

M-am gîndit sa scriu un pamflet anticomunist si m-am gîndit sa iau anticii si modernii, cei mai mari pamfletari pe care-i înfîlnesc, si sa iau de acolo cele mai acidulate imagini sau figuri de stil. Si m-am gîndit ca e un travaliu odios, gratuit, nu face trei parale. Si am ajuns la o intuitie mult mai corecta pentru a defini orice miscare comunista. Iau un Cod Penal cu trihotomia, tripartita diviziune a infractiunilor: crime, delicta si contraventii. Definesc crimele pe rînd, delicta pe rînd si contraventia pe rînd, si scriu dedesubt: comunismul e infractor la ordinea universala, naturala prezenta în acest integral Cod Penal. Ei sînt infractori, comunistii, nu sînt oameni politici. De altfel, Douglas, ministrul de externe al Americii, a dat o definitie a comunismului: exista în dreptul penal crime continue si crime continuate; comunismul e o crima continua.

Comunistii sînt atît de terestri, ca eu nu i-as lasa nici sase urce în avion, si între Bucuresti si Moscova i-as pune sa mearga pe jos, umplînd desagii cu mîncare din loc în loc...

Comunistul stie ca e animal, stie ca e rational si stie ca e absolut muritor. Dar în felul asta, cu toata rationalitatea lui, între el si dihor nu enici o deosebire.

Comunismul, unde a triumfat, te belestea sistematic.

Rusia a demonstrat – tehnic, practic si teoretic – nulitatea comunismului.

Stalinismul e definitia comunismului. Unde nu e stalinism, dupa trei luni cad de la putere, ca nu sînt în stare sa dea nici... apa. Nu se poate impune comunismul decît cu bîta, cu parul!

Nu se poate face economie în comunism si de catre comunisti. Astia nu sînt în stare sa conduca nici o comuna rurala. Încurca apele, înfunda fîntînile...

Comunismul este un cancer social. Unde se instaleaza, ramîne pustiu.

Atît extrema stînga, cît si extrema dreapta sînt falimentare. Comunismul, de pilda:premise lui majora e egalitatea reala, absoluta a oamenilor. În nici unul din regnurile cunoscute nu exista egalitate – nici în regnul mineral, ca aurul nu e egal cu carbunele, nici în regnul vegetal, ca plantele nu sînt egale, si nici în regnul animal, ca pisica nu e egala cu leul, cel

putin ca forta. Si nici în specia om nu functioneaza, cu atât mai mult, principiul egalitatii. E damnat esential comunismul prin premisa lui majora: egalitatea reala a oamenilor, care este o utopie. Si înca... da, vorba lui Berdiaev, cusurul utopiilor nu sta în constructia lor, ci în faptul ca toate sînt realizabile. E un paradox, însa este adevarat ca paradoxul este limita pîna la care poate merge inteligenta umana, dincolo de care apare nimicul.

Comunistii sînt vacari: considera oamenii ca vacarii cirezile. Cum poti gîndi egalitatea absoluta – ca asa trebuie s-o gîndesti ca sa fii comunist – cînd nici nu iesi bine în strada si te-ntîlnesti cu ea, cu inegalitatea?

Si la comunisti sînt stapîni si slugi, dar ei sînt ipocriti, pentru ca *stiu* ca iegalitatea oamenilor nu poate exista nicaieri; sînt perfect escroci, tocmai pentru ca afirma ca esenta comunismului este egalitatea reala a oamenilor. Premisa egalitatii absolute e nula, iar socialistii adauga putin sifon în vinul asta.

Sistemele sociale trebuie definite finalist, prin ce urmaresc. Comunistii urmaresc egalitatea anarhica finala. Astia sînt comunistii – anarhisti! Prin finalitatea lui, marxismul nu e ostil anarhiei, pentru ca nu poti fi egalitar decît daca esti anarhic.

Cînd se vorbeste de totalitarismul comunist e o contradictie în termeni. Totalitari nu pot fi decît oamenii care pleaca de la întreg la parte – dupa formula aristotelica. Or, comunistii, nu sînt totalitari. Dupa ce ma orientez? Dupa *Manifestul comunist*, care e evanghelia lor, evanghelia rosie. Acolo se spune ca idealul lor e o societate fara stat, fara clase, conceputa ca o asociere libera de indivizi. E incendiul anarhiei finale, sfîrsitul *Manifestului*, cum zice Kautki. Comunistii sînt anarhisti la finalitate. Totalitari sînt fascistii, hitleristii si Biserica Catolica, pentru ca si ea pleaca de la principiul aristotelic: întregul premerge partea. Astia sînt totalitari. Mi-a spus un ziarist: Nu mai spuneti asta, ca zapaciti tineretul! Daca toti îi considera pe comunisti totalitari, nu pot sa dau pe post asta... Dar eu – ce-i în gusa si-n capusa. Nu ma dau înapoi. Nu pot sa mint.

Cei care stau sub fluviul evenimentelor, stau fie din orgoliu, fie din capacitate de adaptare. Dat, de multe ori, adaptarea la împrejurari se cheama conformism si conformistul se deosebeste de plosnita doar prin aceea ca ea n-are ratiune...Cei care nu se conformeaza trag consecintele, fie din orgoliu, fie din incapacitate de adaptare. Dar adaptarea tine mai mult de biologic decît de spiritual. De pilda eu ma situez în fluviul inform al stanilismului, care se revarsa prin stanilismul haotic anglo-saxon asupra Europei centrale. Deci cum pot fi eu, daca încerc sa judec acest fluviu inform al stanilismului care situeaza omul în regnul animal, cum pot eu sa scap de acet animalism? Prin orgoliu, ma opun – si intru în temnit. Prin conformism, devin un simplu animal adaptabil. De altfel, sa stiti un lucru:în lupta cu evenimentele politice majore omul basculeaza între eroism si lasitate. Te supui evenimentelor, stiind ca singur nu le poti înfrînge; si nu-ti convine sa candidezi la eroism. Reactionar e cel vetust si învechit. Conservatorii mari nu sînt reactionari, pentru ca au de partea lor legile eterne ale lui Dumnezeu.

Cred ca acum la noi, ar fi optima o conducere conservatoare, realizata însa într-un climat democratic. Adica un partid conservator, traditionalist, nationalist, într-un climat liberal. Ca sa nu faca din conservatorism instrument de tiranie, ca eu nu pot sa accept în numele nici unei idei sa asupresc o singura celula dintr-un om.

Constitutia liberala din 1923 nu e o opera, e o capodopera. Un rege puternic, înfasurat într-un stat al normelor liberale: separatia puterilor si libertati cîte doreste nea Nita; nici nu poate duce atîtea libertati!

Platon are un demiurg care nu e creator, ci doar un meserias de geniu, fiindca materia îi premerge. Prima idee de creatie reala, au adus-o în istorie crestinii.

De creat doar zeul creaza, iar omul imita. Eu cînd citesc cuvîntul *creatie* – literara,

muzicala, filozofica – lesin de rîs. Omul nu face altceva decît sa reflecte în litere, în muzica sau în filozofie petece de transcendentă.

Cum sa fie creatura creator? “Hai tata, sa-ti arat mosia pe care ti-am facut-o cînd nu eram în viața...” Pai cum sa fie creatura creator?

Omul e un animal care se roaga la ceva. Cauta un model ideal. Si uneori nimereste, alteori, nu. Cei care au descoperit modelul ideal si succesiunea fenomenului din el sînt creștinii. Creștinismul nu poate fi identificat cu nici un sistem filosofic, monist, dualist, sau pluralist. Creștinismul este pur si simplu. Despre creștinism, Bergson spune ca noi îl respiram. Are materialitatea aerului. Seamana cu aerul. Noi sîntem creștini fara sa vrem. Si cînd sîntem atei sîntem creștini: ca respiram creștinismul cum respiram aerul.

Creștinismul nu e ideologie, ca atunci se aseamana cu marxismul. Religia e expresia unui mister trait, or ideologia e ceva construit.

A fi crești înseamna a coborî Absolutul la nivel cotidian. Numai sfinții sînt creștini absoluti. Altminteri, creștinismul, gîndit real, e inaplicabil tocmai pentru ca e absolut.

Suveran fata de natura, supus Divinitatii, nemuritor si liber prin depasirea extramundana a conditiei sale – acesta este *omul creștin*.

Nimic nu poate inlocui creștinismul; nici toata cultura antica precreștina. Eu sînt de parere ca apogeul Europei nu e la Atena, ci în Evul Mediu, cînd Dumnezeu umbla din casa în casa. Eu definesc stralucirea epocilor istorice în functie de geniul religios al epocii, nu în functie de ispravi politice.

Isus Cristos este eternitatea care puncteaza istoria.

Daca nu cunosti revelat – prin gratie divina – sau inspirat, nu cunosti nimic. De pilda, povestea cu marul lui Newton, care a cazut. Nu stiu unde am citit eu stupiditatea asta: “Il tomba dans une méditation profonde qui l’a conduit jusqu’a la loi de la gravitation universelle”. Si eu spun: daca Newton gîndea pîna la Judecata de Apoi, nu descoperea nimic! Dar el a fost mult mai înțelept. Cînd a fost întrebat cum a descoperit gravitatiea, a zis: Am fost inspirat. Pai scrie pe mar, sau scrie undeva în natura “ legea gravitatiei”? Fenomenele lumii interioare si ale lumii exterioare tac. Iar omul autonom si orgolios creșds ca exploreaza lumea interioara si exterioara cu jocul lui de ipoteze si ca descopera ceea ce vrea el. El cauta; dar eu spun ca el cauta, nu ca afla. Sau daca afla, trebuie sa fie ca Newton, inspirat.

N-ar trebui sa se vorbeasca asa mult despre democratia. Eu, în materie de democratia, nu am nici o parere personala. Ma bizui pe doi gînditori clasici. Pe Platon si pe Aristotel. Platon sustine ca sînt trei forme de guvernament degenerate: tirania, oligarhia si democratia. Aristotel spune ca democratia este sistemul face fiecare ce vrea. Si eu am spus: dupa cum se vede.

Bergson e mai cuviincios ca Aristotel si zice ca democratia e singurul sistem compatibil cu libertatea si demnitatea umana, dar are un viciu incurabil: n-are criteriile de selectiune a valorilor. Deci democratia e sistemul social în care face fiecare ce vrea si-n care numarul înlocuieste calitatea... Triumful cantitatii împotriva calitatii. Bergson a fost acuzat în micul dictionar filozofic al lui Stalin ca e fascist.

Fara sa gîndesc în stilul darwinismului social, nu pot sa ramîn indiferent la incapacitatea democratiei de a asigura selectiunea naturala a valorilor. Democratii gîndesc corpul social aritmetizat: numara capetele toate si unde e majoritate, hai la putere. Sufragiul turmei! Asta e parerea mea despre democratia.

În democratia, numai întîmplarea naste un mare sef. De pilda, un mare conducator în democratia a fost Clemenceau, care a condus politic primul razboi mondial.

Eu, cît as fi de aristocrat în gîndire, politic trebuie sa fiu democrat. Masa e absoluta;

fiecare prost luat în parte e un prost și atât. Dar toți proștii astia, luați împreună, sînt un principiu istoric.

Prin înșasi ordinea ei ideologica, democrația îl obliga pe idiot să stea alături de geniu și să-i poată zice: ce mai faci, frate? Partea proastă este că oamenii de excepție pot ajunge captivi în cîrcerile democratice. Ce decide masa are un caracter absolut, deoarece prin masa se exprimă specia. Prin individ se exprimă personalitatea. Numai că, uneori, un individ ajunge să influențeze foarte mult asupra maselor. Aceștia sînt aleșii. Istoria este făcută de aleși. Paradoxul societății umane este că mulțimea îi produce pe conducători, iar aceștia o conduc. Ideea de echilibru social este caracteristică oricărei democrații burgheze. Asta e forța constantă a democrației. Iar extremelor – fie extremei stîngi, fie extremei drepte - , care violează ideea de echilibru social, democrația le este ostilă.

Eu nu sînt democrat. Am asemănat democrația cu jigodia la cîine: nu scapă decît cei care sînt tari.

Eu sînt democrat numai dintr-un singur motiv: din respect față de poporul român. Și pînă la urmă mi-am modificat poziția: nu sînt democrat, sînt demofil, iubitor de popor.

Democrația totală e cimitir istoric. Noi nu sîntem în pericol, că n-avem nici măcar democrație; un cimitir istoric presupune un trecut de viață care să fie îngropat.

Și totuși cel mai bun sistem social e cel care pleacă de la respectul masei de om: democrația. Democrația e imperfectă, dar fără ea e greu de vițuit. Este un soi de haos suportabil.

Democrația este sistemul social care face posibilă existența idiotului alături de geniu. Dar ea se deosebește de egalitarismul comunist prin lege. În democrație legea funcționează, în vreme ce în comunism legea nu există; e tiranie.

Eu cred că omul e făcut de Dumnezeu și cred că Dumnezeu n-a instalat nici un drac în el. Nu pot să spun că Dumnezeu a făcut un om purtător de drac. Dacă omul e faptura lui Dumnezeu, dracul intră ocolit acolo, nu intră cu voia Lui.

Un filozof care se zbate fie să găsească argumente pentru existența lui Dumnezeu, fie să combată argumentele despre inexistența lui Dumnezeu reprezintă o poartă spre ateism. Dumnezeu lui Moise este neatributiv. Cînd îl întreaba Moise pe Dumnezeu: Ce să le spun atunci de jos despre Tine? – Dumnezeu îi spune: Eu sînt cel ce sînt.

În fața lui Dumnezeu, geniul e var primar cu idiotul.

Binele și raul sînt conceptele pedagogiei lui Dumnezeu față de oameni.

Dumnezeu s-a revelat, dovada că este. De fapt, vînzoleala asta haotică a lumii actuale, frămîntarea lumii actuale, mă convinge că nu există decît Dumnezeu. Că totul e muritor, și universul și omul, și că lumea a fost făcută de Dumnezeu din nimic și o va spulbera din orgoliul divin de-a o face din nou – considerînd că prima lui ispravă s-a înecat istoric.

În celebra *Déclaration des Droits de l'Homme et du Citoyen* a Revoluției franceze, prima propoziție e o idiotie absolută sau în cel mai bun caz un sofism: Oamenii sînt egali de la natură. Asta e că și cum Kant ar fi egal cu Iliescu. Oamenii sînt inegali de la natură. Sînt inegali înșiși membrii unei familii, în care unul poate fi genial, altul mediocru și altul imbecil. Substanța ereditară e un mister.

Egalitatea e cel mai mare dusman al libertății.

Principiul egalității, pe care-l vehiculează democrații din lume, funcționează în mod real numai în religie, fiindcă numai religia creștină consideră oamenii egali în fața lui Dumnezeu.

Eminescu, despre care Iorga spune că-i expresia integrală a națiunii române, iar Blaga că reprezintă "ideea platoniană de român", e românul absolut. L-am definit eu: suma lirică de voievozi.

Noica a fost o personalitate, dar a spune “epoca Noica” e ca si cum ai spune “epoca Ghita Popescu”. Nu a fost nici macar o epoca “Nae Ionescu”, cu toate ca el într-adevar, putea face epoca. La fel Eliade, Cioran. Face oare epoca un profesor universitar la Chicago? Iar Cioran a spus: Eu sînt *cazul* Cioran – si nu cred ca s-a izmenit cînd a afirmat asta, pentru ca, e evident, n-ati auzit de “cioranism” în România. El este, ca de altfel si Eliade, o personalitate care s-a limitat la ea însasi. Însusi Iorga, din acest punct de vedere, i-a ramas inferior lui Maiorescu, pentru ca Maiorescu a punctat epoca lui. Samanatorismul lui Iorga a marcat, dar nu a facut epoca, ci poate fi considerat doar un eveniment.

Europa e formata din trei familii de popoare: familia popoarelor germene, a celor latine si familia popoarelor slave. Parerea mea e ca dominanta e latina si spiritul european nu e nici slav, nici german, ci latin. Latinitatea e dominanta europeana. Nu Germania. S-au zbatut germanii, dar sînt tot subalterni, ca si slavii.

Asa, daca gîndesti omul ca european, au nemtii o expresie: a vorbi de puritate germana, poloneza, franceza este ridicol, pentru ca popoarele Europei sînt *die Fruchte einer Promenademischung* (Progeniturile unei corciturii), adica doua babe surde, cu doi cîini, stau la taifas si dupa doua zile afla ca toti cateii fatati de catelusa nu seamana cu fiul babei. Evreii au geniu religios. Ei au creat doua religii, iudaica si crestina. Mai glorioase nu vad religii în lume... Sînt o rasa superioara, sînt parintii religiei noastre. Pentru ei cultura înseamna religie. Restul este arta si stiinta. Cultura înseamna la ei spirit si numai ei au lasat cultura pe unde au stat, ovreii. Cultura Europei e iudaica si civilizatia e multiforma. Iudeo-germano-latino-slava.

De ce au existat întotdeauna resentimente fata de ovrei? – Stilul lor de viata. Cînd în Antichitate, au intrat în contact cu romanii, acestia îi înțelegeau la nivelul sticlei. Nu stiau ce sînt. Nu semanau cu romanii. Eu nu vorbesc rasial, vorbesc antropologic: pur si simplu nu-i înțelegeau.

În Evul Mediu, pe vremea cînd europenii aveau meseriasii-bijutieri, rusii mînceau paie. Fara traditia asta adîncă, nu se poate face supercivilizatie moderna. Xenopol spune asa: Viciul esential al istoriei românilor, din cauza razboaielor neîntreprinse cu turcii, e absenta de dospire îndelunga a Evului Mediu.

Extrema dreapta, ca si cea stînga, e falimentara. Omul nu e dispus, de dragul unei minoritati numite elita, sa ajunga iobag. Nici ultimul maturator nu este dispus sa renunte la libertate pentru ca în frunte se afla un tiran care e înțelept ca Platon. Înțelepciunea aluia e de doua parale. Daca ala se realizeza utopic pe sine, cel de pe strada sufera.

Greselile gîndirii de dreapta la noi? Absolutizarea totalitarismului, care este european falimentar. Excesele. Absolutizarea ideii totalitare, care confisca personalitatea, si mai ales ignoranta în ceea ce priveste onestitatea lui Hitler, acestea au fost greselile. Hitler a spus: Nu respect decît un singur cuvînt, cel dat poporului german. Iar Ribbentrop a declarat ca Germania n-are nevoie de prieteni, ci de supusi. Pai cum poti sa mai fii colaborator cu un asemenea imperialism?

Orice extrema este socialmente insuportabila, pentru ca e lipsita de ideea fundamentala a oricarei societati bine organizate, ideea de echilibru. Extremele violeaza ideea de echilibru social.

Si poporul, si foarte multi intelectuali nu pot suporta extremele, iar democratia este ostila extremelor, care confisca – si extrema stînga si extrema dreapta – personalitatea umana. Nu cred însa ca extrema dreapta poate fi gîndita în paralel cu cea stînga, cum se face. Extrema dreapta nu confisca proprietatea, personalitatea legata de proprietate. Extrema stînga e egalitara; egalitatea coercitiva e sterilizanta.

Nu stiu daca fantasticul e din nimic sau din ceva, dar ca sa fii fantastic trebuie sa fii

transsenzorial, în afara de concret și de real. Însă fantasticul nu e totuși cu misticul și la o adică el e mult mai aproape de senzorial și foarte îndepărtat de mistic: pentru că lui îi lipsește relația cu misterul.

Carui bărbat nu-i plac femeile? În primul rând la iubesti pentru farmecul lor, și în al doilea rând le iubesti pentru că fac oameni.

Eu încerc o experiență: încerc să mă deparazitez de filosofie, de paduchernita metafizicii. Cioran s-a deparazitat mai demult, deși face filozofie. Un prieten de-al meu zice: te deparazitezi, dar folosești sculele ei. Da, dar dacă mă urc în tren, nu înseamnă că zeul meu e calea ferată.

În Evul Mediu s-a formulat de către filozofii sireți teoria adevărului dublu: *secundum fidem* – adevărul după credință și *secundum rationem* – adevărul după rațiune, ca să aibă cale liberă pentru filozofie. Adică să ratacească până îi ia dracul... Ca poți, în filozofie, să ratacești până devii nauc. Ce-au realizat filozofii prin autonomia lor? Nimic! N-au nici un adevăr.

La urma urmelor, are și filozofia acces la adevăr, pentru că situarea spiritului în adevăr e vocațională.

Babele evlavioase merg la absolut rugându-se, iar filozoful tranșând silogisme.

Francmasoneria dorește puterea cu lozinci democratice. Nu sînt religioși, au o singură religie: propria lor doctrină. Pe dușmani îi anulează social. Au o structură supranatională, deci sînt antinaturali. Toți cei care aspiră la unitatea speciei om anulează principiul competiției între popoare; anulează însuși principiul civilizației moderne, născută prin luptă.

Generația se naște așa: apare un cap – sau poate mai multe deodată, care sînt ancorate în același ideal. Și dacă idealul este strălucit reprezentat, devine forma modelatoare pentru cei care-l urmează. Trebuie acceptată ideea de oameni-model. În vreme ce apostolii se topesc în absolut, modelele se topesc în generații. Cei ce devin modele sînt creatori de epocă și de curente și astfel hotărîtori pentru cetate.

Noi am fost o generație favorizată: ne-am plimbat prin toate universitățile, peste toți scriitorii, peste toți gânditorii... Și am ajuns la limitele scepticismului autohton de tip cioranesc. Adică nu sîntem, deocamdată, fauritori de sisteme generale valabile.

Generația mea a debutat în euforia realizării României Mari și a murit în închisorile comuniste. Voi, care nu ați trecut prin închisori, știți cum arată și cei care închid și cei închisi. Aveți o perspectivă totală.

Tineretul de azi e net superior generației noastre. Și asta pentru că nu este ușor pentru el, în climatul asta fioros, așa cum ne-a fost nouă, într-o lume mai normală. Păi noi am trăit sub regalitate, scriam pe Palatul Regal “De închiriat” și nu puteam nimic! A venit bolșevismul rus cu armele peste el, peste tineret, și el se scutura la mal ca rata de apă. S-a văzut acum în rascoala din '89... Generația actuală e grea de glorie. Ca să te scuturi de bolșevism în plin bolșevism – păi cum se cheama asta?

Geniul e relief, noutate, invenție, creație de epocă și stil. Nu e neapărat un înțelept, ci un supraințelept. Geniile sînt originale, în măsura în care originalitatea e posibilă. În fond, maxima mea a fost aceasta: Dumnezeu este creator, iar omul imitator. Prin încercarea de a imita mereu Divinitatea, prin proximitatea față de divin, geniul e mai apropiat de cer; dar nu sînt în măsura în care e apropiat sfîntul.

În fața lui Dumnezeu nu există genii, Dumnezeu lucrînd nu cu genii, ci cu oameni.

Gheorghiu-Dej a fost o maimuță revoluționară; a crezut că face și el revoluție, deși imita bolșevismul rusesc. Adică: să arestez oameni fără judecată, să-i tin indefinit în temniță, să-i pun în regim de exterminare, să-iucid dacă vreau – asta numea el revoluție. Așa făcea

Stalin. Si Dej, imitându-l, credea ca e revolutionar. De fapt a fost o maimuta balcanica – a tiranizat poporul român la adăpostul armelor rusesti. Nu? Ce originalitate are revolutia româneasca? Dar n-are nici cea ruseasca originalitate... Pai stiti cum am definit eu revolutia ruseasca? Iacobinism tataro-mongol! Teroarea iacobina mutata în stil tataresc la Moscova.

Dumnezeu a facut lumea si pe om; si cu om a încoronat creatia sa. Si l-a însărcinat sa cunoasca lucrurile. De-acolo vine denumirea lor. – Originea primordiala a capacitatii de a determina numele lucrurilor, care este o operatie logica; originea mistica a gândirii logice.

Aparitia unui mare gânditor e pentru creier ca o baie pentru un om care a muncit, a asudat, s-a murdarit si se spala. Gândirea este o “spalare” a creierului. Asta ma face câteodata sa cred ca gândirea nu e din creier si ca acest creier e numai un sediu... De ce gândirea nu e produsa de creier, care e numai un sediu? Fiindca n-o produc toate creierele. Daca inteligenta ar fi produsul creierului, atunci între Goethe si nea Ghita n-ar mai fi nici o diferenta.

Eu am spus ca sînt anumite zone ale corpului social unde greva trebuie considerata crima antinationala. Pai ia închipuiti-va ca toti brutarii din România fac greva! Nu mai mîncam pâine?! Exista zone ale economiei unde greva trebuie sa fie, în principiu interzisa.

Mare noroc ca exista oameni care sînt idioti! Functia idiotului e pozitiva, pentru ca fara el n-am înțelege nici geniul, nici normalitatea. Pai cum am cunoaste noi un om pe care-l numim desavîrsit, daca n-ar fi prezenti astia, idiotii?

Iliescu se afla în treaba. Pentru activistii de partid aflarea în treaba e metoda de lucru. Astia sînt activisti de partid – e neobolsevismul actual al României... Pai el a declarat în platforma-program ca admira valorile ideale ale comunismului! Cum ai spune: sînt încîntat de dulceața si de deliciul produs în mine de cancer...

Corpul social e atît de afînat, încît, ca sopîrlele se furiseaza la conducere si ajung acolo impostori. Exista fisuri în aparatul social si de stat prin care se prelinge încet, inevitabil, impostura. Chiar si în cele mai stralucite cetati. Ce, credeti ca în Franta ajung sus numai personalitati remarcabile? Cînd e vorba de personalitati, n-ai încotro, trebuie sa le imiti. Fiindca imitatiea e un fenomen social inevitabil. Dar nu poti sa imiti un prost, nici un impostor. Cel mult îl compatimesti.

Am auzit odata un profesor de la Politehnica; am avut impresia ca asist la un balet de ursi. Daca într-un salon, într-un colt, unul fumeaza si tace, ala e inginer... Inginerul e practic, savantul nu e practic. Cînd i s-a spus lui Max Planck, creatorul fizicii cuantice, ca s-a mai gasit o aplicatie, el a spus: care e, ma? Uite care... - Ca sa vezi, nici nu m-am gândit!

Inteligenta, oricît de mare nu e suficienta pentru a te curata de prejudecati. Cu cît inteligenta e mai mare, cu atît prejudecata e mai voinica, pentru ca ai aparat s-o justifici.

Se spune despre Nae Ionescu ca scuipa inteligenta.

Definitia lui Nae Ionescu e aceasta: meditatie metafizica mutata la nivel cotidian, sau ridicarea cotidianului la nivel filosofic. Nimeni n-a facut asta în presa pîna la el, nici macar Eminescu. Desi a fost un foarte mare gânditor si desi ramîne cel mai mare jurnalist, Eminescu n-a filosofat în publicistica.

Calinescu, fata de Nae Ionescu, nici n-a existat; n-avea vocatie filosofica nici cît un maturator. Nae Ionescu nu se masura în vremea lui cu nimeni. Era el însusi.

Nae Ionescu trebuie definit comportamental, în sensul ca avut o atitudine justa fata de toate evenimentele din România. N-a gândit însa just întotdeauna. Eu l-am apreciat mai mult atitudinal, nu ideologic; nu-l prefer pe omul politic.

Întrebat fiind cum înțelege gândirea, în forma pura sau în exemple, Nae Ionescu a raspuns: exemplele au fost lasate de Dumnezeu pe pamînt pentru ca ideile sa fie sesizate senzorial si

de prosti.

A spus despre Zelea Codreanu un lucru, Nae Ionescu: Eu ma screm si lui îi vine...

Nu stiu de ce gluma asta de-a face istorie se practica atât de mult. Daca ai cultul istoriei, ai cultul aparitiei si disparitiei; e consolator acest joc? Istorismul, adica perspectiva istorica asupra vietii si lumii, a dus în cimitir. Ne înecam în istorie. Pentru ca istoria nu te învata numai sa faci ceva, ca popor; cu istoria tot ce însemnezi în interiorul unui popor devine discutabil prin faptul ca nu poti, la infinit, sa lucrezi la facerea ta, ci disperi si apare altcineva care, chiar daca nu te înlocuieste, te prelucreaza. Si daca nu poti iesi din devenire, nu poti scapa de tristete; tristetea metafizica e fructul devenirii. Sînt prosti istoricizanti care se consoleaza prin devenire. Devenim mai civilizati, nu? Sau mai culti... Adica murim ca si caprele, numai ca e mare lucru ca exista Kant, Descartes, exista Newton, ma rog, atîta mari creatori de cultura, si exista si fauritorul de religie, Cristos – dar nu ne intereseaza!

Istoria e întemeiata pe istoria dintre Eva si dracul. Asa începe istoria, aceasta ratacire a omului, ca o damnatie. ar la aparitia lui Cristos, atunci s-au suprapus teandric omul divinizat si divinitatea om si istoria a fost anulata. Cioran are o afirmatie extraordinara: Istoric este tot ceea ce este supraistoric. Crestinismul a punctat supraistoric, desi a aparut în istorie.

Sînt doua mari discipline guvernate de principiul ireversibilitatii: termodinamica si istoria.

Kant spunea ca el e propriul sau legiutor si stapîn. Lucru la care eu am facut asa: pîrt! Asa e el legiutor si stapîn cum sînt eu popa în cartier.

Nu e om, Kant. N-a reusit sa fie om cu toata stabilitatea lui. Iar badea Gheorghe, care se sincronizeaza cu clopotele de la biserica, e laureat al premiului Nobel pe lînga Kant.

Eu am citit *Cronica ratiunii pure* ca student si am înlemnit de emotie. Acum am fata de ea, ca mistic biblic, consideratia pe care am avut-o fata de *Informatia Bucurestiului*. Dar a trebuit sa fac 80 de ani...

Legionarismul era în însesi ideile epocii, dar leginarismul nu putea sa iasa cîstigat deoarece avea la baza o eroare – nationalismul absolut, care este impracticabil. De la excesul de nationalism li s-a tras sfîrsitul legionarilor.

La comunisti, daca nu esti cu ei – sau nu mai esti cu ei – înseamna ca esti legionar. De ce acest “sindrom legionar” la bolsevici ma întrebati? Fiindca legionarii sînt singurii români care n-au avut în dictionar la litera G cuvîntul *gluma* si cînd îi prindea pe comunisti era vai de cozonacul lor. Dar de fapt, nici comunistii nu stiu de gluma; asta-i punctul lor comun cu legionarii.

Nu se poate spune ca miscarea legionara n-a fost puternica! N-a avut rezultate pozitive fiindca extremismele sînt greu suportabile. Nici fascismul italian n-a durat, nici national-socialismul german n-a durat si erau similare cu miscarea legionara. Deosebirea dintre ele si miscare este aspectul religios al miscarii legionare. Nici fascismul si nici national-socialismul n-aveau caracter religios. Hitler era cu mituri germanice, Mussolini era ateu. Într-o întrunire se spune, Mussolini s-a uitat la ceas si a zis: Îi dau ultimatum lui Dumnezeu ca în cîteva minute sa ma trasneasca daca exista! Si apoi s-a uitat la ceas. Au trecut minutele si a demonstrat ca Dumnezeu nu exista.

Cel mai potrivit sistem social-politic este liberalismul. Pentru ca asigura elita conducatoare, triumful personalitatii, triumful elitei conducatoare, nu-i asa, si nu deranjeaza cu nimic mersul dogmatic al lumii crestine. În climatul creat de liberali se poate respira spiritual si se poate progresa material, valorile miscîndu-se nederanjate de nimeni. Democratia înseamna mai putin decît liberalismul, care are într-un anume fel si un aspect aristocratic. Indiferent cine conduce Partidul Liberal astazi, poporul român nu poate sa

evite liberalismul, fiindcă îi datorează crearea statului român modern și a societății române moderne. Ma interesează liberalismul biruitor în Statele Unite, în Japonia și în vestul Europei. El devine, prin această biruință, ispititor pentru vînzoleala din spațiul răsăritean. Liberalismul te duce cum te duce trenul la destinație. Liberalismul favorizează corpul social: te instalează în sistem și n-ai încotro...

E un fenomen istoric, dar punctează timpul și spațiul istoric cu constantele lui extraordinar de utile. Liberalismul oferă constantele în timp și în spațiu ale ordinii umane, cu toate că a apărut istoric. Așa cum creștinismul a apărut istoric; dar a punctat cu eternitatea timpul și spațiul.

Pe spațiul domnului astuia foarte mare care se cheamă întreprinzător, pe pașii astuia se naște toată civilizația modernă. În urma liberalismului se află uniformitatea, care economic este sterilizantă, iar în fața lui nu se află decît haosul.

Singurul sistem suportabil, fiindcă e compatibil cu demnitatea și libertatea umană, este liberalismul englez. Liberalismul instituie concurența ca o competiție de valori, și nu confiscarea umană. El are un singur defect: prin competiția dură care se practică în liberalism, nu poate fi evitată apariția deșeurilor sociale, adică a neajutoratilor. Orice sistem social rămîne pînă la urmă un joc deschis, neterminat. Nu s-a găsit formula de echilibru între individ și societate care să n-aibă nici un rest.

Unde e omul, în imanentă, absolut liber? Într-o bisericuță din lemn din Maramureș, unde sacerdotul creștin vorbește de mistere, de taine, și se lasă învaluit de ele ca și credinciosii.

Omul e liber și eliberat numai în templul creștin, acolo, în ritual, cînd se comunică tainele care îi învaluesc deopotrivă și pe sacerdot, și pe credincioși. Ca să fii cu adevărat liber, trebuie să înlocuiești infinitul și autonomia gîndirii cu credința în Dumnezeu creștin: "Robeste-mă Doamne, ca să fiu liber!" (*Imitatio Christi*)

Libertatea eu o asemăn cu o frînghie agățată de undeva, de sus. Te poți urca pe ea la cer, participînd la actul mîntuirii tale creștine, sau poți să cobori în întuneric. Bipolaritatea libertății. După creștini, libertatea este vehicolul cu care poți să cobori în întuneric, dacă ești vicios. Infracțorii sînt primitivii actuali, pentru că ei nu sînt adaptabili la morala zilnică și o calca fiind liberi. Am învățat la închisoare că omul e un animal stupid, deoarece confiscă libertatea semenilor săi. Tiranul e un om absurd și lipsit de rusine. Nu îi e rusine să își chinuie semenii. Oricum sîntem captivi în univers. Ne ajunge această grozavie. Dar să intensifici această captivitate pînă la nivelul puscăriei – numai omul e capabil de asemenea nebunie.

Liberatea omului e partea divină din el.

Limba română are virtuți complete, adică poate fi vehicol a tot ce se întîmplă spiritual în om. E foarte greu de mînuit. Prin ea poți deveni vultur sau cîntăret de strună. Limba română are toate premisele valorice pentru a deveni o limbă universală, dar nu știu dacă e posibil acest mars istoric. Dacă am fi fost un popor cuceritor... Noi, românii, nu punctăm universalitatea nicaieri. Și asta ne face sceptici. Ceea ce ne lipsește este *îndrăzneala*.

Luciditatea este o limpezire a spiritului nimicitoare. Cînd ești lucid ești în fața cimitirului. A fi lucid înseamnă a-ți da seama perfect de limitele și neputințele tale. Luciditatea este o categorie dizolvantă. În măsura în care Dumnezeu trebuie primit, și nu înțeles, la Dumnezeu nu ai acces prin luciditate.

Ma întrebă Marin Preda cum era cu macedoromânii și i-am zis: domnule Preda, macedoromânii nu sînt români, sînt super-români, români absoluți. Atît de napastuți și goniti, au instinct național de fiară batută. Iar eu și dumneata pe lînga ei, avem forța domestică de rate. Macaim. Am stat cu macedoromâni în temniță. Îi bateau pînă îi omorau, dar nu declarau nimic. Au o barbație perfectă.

Manifestul comunist e avanghelia rosie a comunismului. Chiar unul din autori îl numeste “evnghelia” lor: asa evnghelie la asa autori. E cea mai crîncena manifestare umana din cîte am citit. Nu-i intereseaza pe Marx si pe Engels decît distrugerea logica a burgheziei în istorie, nimicirea unei clase, chiar daca în burghezie un muncitor calificat de la uzinele Ford are salariu cît un secretar de stat sovietic. Da’ n-are importanta. Sa piara burghezia! Asta e tot continutul *Manifestului*. Regele Mihai I de Hohenzollern a izbit neamul nemtesc de la Baltica la Creta într-o noapte si a salvat poporul român de la dezastru. Mihai, regele românilor, a pus pumnul în balanta fortelor, înclinînd-o în lagarul democratilor, într-un moment în care nu se stia în care înclina, nici în senatul francez, nici în cel american. Ca am redus razboiul cu un an, pentru ca Hitler sa nu faca arme speciale, ca-n Anglia nu mai ramîneau atunci decît iepurii din vizuini...

Ceea ce e curios în persoana mea e ca sînt un mistic *industrialist*. În planul meu din anii ’40 aveam paisprezece miliardari români. Atîta planuisem eu. Aia faceau cît paisprezece state române de astazi. O linie ferata dubla Bucuresti – Episcopia Bihorului aia o fac în doua veri, iar statul în vreo noua ani. E un viciu de sistem, de structura aici. Noi a trebuit sa copiem haosul muscalesc.

Stiti ce înseamna un bun ministru? Nu sa fii bun functionar, ci sa ai vocatie de stapîn. Cînd un ministru e functionar, se încurca în hîrtii. Iar ca prim-ministru, trebuie sa porti în geanta imaginea ideala a României, spre care sa te misti asimptotic.

Un mister care se leaga si se dezleaga devine o problema si nu mai e mister. Misterele sînt supranaturale si sînt singurele mijloace de iesire din înlantuirea cosmica, din limitele comunitatii si din marginirea personala. În orice caz, daca un mister este comentat si i se gaseste un raspuns, atunci misterul se cheama problema si raspunsul, solutie.

E adevarat ca misterul nu e comod, te nelinisteste. Dar daca misterul sr fi absent, nelinistea metafizica a cunoasterii ar disparea si omul ar deveni mineral. Functia pozitiva a misterului este incitatiea spiritului nostru de a-l dezlega. Lupta dintre intelect si mister se datoreste nu numai intellectului, vocational, ci si misterului. Trebuie sa recunoastem ca sîntem tîmpiti...

Sacerdotul crestin nu e mistagog, el nu interpreteaza misterele. Mistagog e pagînul, care interpreteaza falsa lectura a vietii si universului – si asta se cheama mitologie. Preotul crestin nu talmaceste misterele, ci le comunica, fiind învaluit ritualic de ele, ca si credinciosii. Dogma euharistiei, dogma Trinitatii... ce, e de nasul unuoi popa sa le comenteze, comporta asta comentarii?

Mistica nu e altceva decît vehicularea misterului.

A sti la scara umana, poate fi folositor – dar în nici un caz mîntuitor.

E mai mîntuitoare o rugaciune într-o biserica din Gaiesti decît Platon.

Ideea mortii absolute sta la baza smintelii moderne.

Heidegger spune asa: ca sa iesi din anonim, trebuie sa traiesti nelinistea perspectivei neantului zilnic. El te îndeamna, Heidegger, sa traiesti murind absolut în fiecare zi!

Moartea ma determina sa fiu esential. M-a impresionat foarte mult sunetul pamîntului cazînd pe cosciugul lui Nae Ionescu.

Mortii antichi nu sînt deloc frumosi. Numai mortii crestini sînt. Am gasit totusi la Homer un mort de toata frumusetea: Pentensileea, regina amazonei, omorîta de Ahile. Si plînge Ahile ca a omorît frumusetea asta de femeie... Si-atunci Tersit – vocea poporului muncitor – se apuca sa insulte cadavrul Pentensileei. Ahile îi da un pumn si-l omoara – pe poporul muncitor – ca-i obraznic si ca insulta cadavrul aleia. Aici am vazut asadar o frumusetete, desi în principiu, mortii antichi nu sînt frumosi. Crestinii sînt cei care au introdus masca frumoasa a mortului.

Cine slujeste lui Cronos este obsedat de imaginea cimitirului.

Sigur ca forma ideala de guvernământ e monarhia. Monarhia ar presupune si alegeri, si partide si ar presupune un arbitru: acest arbitru, vazînd fortele politice în conflict, alege el, de fiecare data, dar n-o alege pe cea mai populara, ci pe cea mai adecvata interesului general. Deci monarhia n-are criteriile de conducere democratice. De fapt monarhia a facut România Mare, iar democratia a mai redus-o.

Omul e guvernat pe pamînt de doua morale: de morala dogmelor, care e crestina si eterna, adica absoluta, si de morala normelor, care, ca morala laica, e construita pe putinatatea si imperfectiunea omului. Morala laica nu poate fi desprinsa de morala absoluta si ea arata ca omul se misca asimptotic la perfectiune, pe care n-o poate atinge niciodata.

Morala în sine, autonoma, e mai primejdioasa pentru religie decît ateismul. Stiinta moravurilor, ca teoretizare a moralei laice, este din punctul de vedere al Absolutului religios egala cu zero. Seamana cu *Mersul trenurilor*, dupa parerea mea. Poti s-o schimbi, ca pe tren, la care statie vrei. Omul autonom nu e capabil sa creeze o ordine morala. O primeste de sus, sau nu o primeste deloc. Cum e posibila morala publica? Prin înstapînirea absoluta a moralei religioase crestine. Dogmele crestine trebuie sa porunceasca normele morale, care, fara ele, nu se deosebesc de *Mersul trenurilor* decît prin obiect. Morala publica într-un stat crestin trebuie sa stea sub imperiul certitudinii dogmelor crestine reflectate imperfect de omul marginit. Daca nu situam Biserica deasupra statului, ne aflam în treaba si face fiecare ce vrea.

Cateheza poate sa furizeze morala – cum spune Dante – ca sarpele în razoare.

Elitele morale sînt mai presus decît cele intelectuale. Mie îmi plac oamenii care fac judecati. Cei care fac silogisme sînt fata de adevar, cum sînt curcile alea care se încurca printre popice.

Napoleon face adevarata istorie a Revolutiei franceze. Un om care a refacut ordinea naturala, punînd parul pe haimanalele de pe ulita. Cînd a fost întrebat cum îsi explica intrarea armatelor sale în Tarile de Jos ca pe bulevard, în timp ce regii Frantei se pinteau la ele zadarnic, Napoleon a raspuns: N-au intrat armatele Frantei, ci ideile revolutionare de pe drapel! Începuse o noua filozofie a istoriei, cu Napoleon.

Am fost acuzati, noi, astia de dreapta, ca exageram puterea natiunii. Toate popoarele fac asa. Nemtii se considera buricul pamîntului, englezii doua buricuri ale pamîntului, francezii trei buricuri si jumătate. Fiecare crede ca neamul lui e buricul pamîntului.

Românismul a însemnat, pentru generatia noastra, sa fim noi însine. Ca a fi la stînga înseamna a fi în pom. Fiecare popor vrea sa fie el însusi. Si am vrut si noi, astia de dreapta, sa fim români.

Sînt român si ca român ma socot buricul pamîntului. Ca daca n-as fi român, n-as fi nimic. Nu ma pot imagina francez, englez, german. Adica nu pot extrapola substanta spiritului meu la alt neam. Sînt român prin vocatie. Tot ce gîndesc devine românesc.

Daca exista o stiinta a natiunii, eu sînt de meserie român.

Nationalismul poate fi practicat si cuviincios. Nimeni nu poate interzice unui popor sa-si traiasca traditia si istoria cu gloriile si înfrîngerile ei. Pârvan zice: etnicul e punct de plecare si universalul punct de sosire. Eu, ca nationalist, am gîndit multa vreme ca natiunea e punctul terminus al evolutiei universale. Cînd dispar popoarele, intram în Turnul Babilonului.

Fara nemurire si mîntuire, libertatea e de neconceput. Omul, daca nu are în substanta lui ideea nemuririi si mîntuirii, nu e liber. Seamana cu berbecul, cu capra, cu oaia...

mul a depasit conditia de animal abia atunci cînd în el a aparut ideea nemuririi, care nu trebuie confundata nici cu permanenta speciei, nici cu conceptia estetica a gloriei.

Fara Dumnezeu omul ramîne un biet animal rational si vorbitor, care vine de nicaieri si

merge spre nicaieri. Si el ramîne asa chiar daca este laureat al premiului Nobel sau maturator. Cînd, unde si în ce scop a aparut el în calitatea asta de om? Daca se întreaba singur si nu e un zeu în dreptul casei care sa-i reveleze data începutului, înseamna ca omul ramîne un biet animal rational care vine de nicaieri si merge spre nicaieri.

Omul istoric mosteneste pe cel primordial, care, jucîndu-se pe frînghia libertatii, a împletit purul cu demonicul, viata cu moartea, lumina cu întunericul, libertatea cu înlantuirea si, ramînînd captiv, jocul dintre *el* si *lume*, pepetuu neîmplinit, este un amestec de sfînt si drac, chiar daca pare a fi întefgru. Sufera de toate bolile si viciile imaginabile. Nu poate iesi singur din el si din natura.

Omul nu se poate autodefini. El se defneste prin semeni. Constatam actul individualitatii, dar nu ne dam seama cotidian de incapacitatea autodefinirii. Eu, Petre Tutea, spun ce cred eu despre mine si cînd ramîn singur cu mine uit si unde m-am nascut; si în singuratate as muri de melancolie ca maimuta lui Andreev. Prezenta mea e definita de contemporanii mei. Drama omului este dualismul existentei lui; e alcatuit din corp si suflet si joaca între corp si suflet la infinit. Corpul nu e etern, iar sufletul, chiar daca este, nu e convingator. Dar nici corpul nu este, în nici un fel convingator. Capul nu are biruinta definitiva; faptul ca e muritor îi anuleaza esentialitatea. Tot ce exista în noi si nu ne obliga sa ne sinucidem din disperare, se cheama spirit.

Renasterea italiana, unde omul este situat în centrul universului, este eretica din punct de vedere crestin. Autonomizarea puterii omului este în sine demonica. Parerea mea este ca omul este cel mai semnificativ, de fapt, singurul care este om, este *homo religiosus*.

Deoarece setea de absolut nu i-a fost satisfacuta la grad biopsihic, omul e etrn trist.

Aotonomia spirituala a omului este iluzorie si ea se misca pepetuu între Dumnezeu si dracul. Fara credinta si Biserica, omul ramîne un simplu animal rational si muritor, rationalitatea avînd doar caracterul unei mai mari puteri de adaptare la conditiile cosmice decît restul dobitoacelor. Cînd zici ca omul e un animal rational, si muritor, rationalitatea avînd doar caracterul unei mai mari puteri de adptare la conditiile cosmice decît restul dobitoacelor. Cînd zici ca omul e un animal rational, atributul rationalitatilor îl distinge de restul vietatilor, nescotîndu-l din perspectiva mortii absolute. Moartea devine relativa, ca o trecere numai prin religie – stiinta, oicît de savanta, nescotînd omul decît aparent din regnul animal. Nici o consolare ca eu ma deosebesc de elefant sau de ccapra pentru ca fac silogisme, daca apar si dispar în mod absurd din natura.

Scara valorilor umane contine: *sfîntul*, *eroul*, *geniul* si *omul obisnuit* – dincolo de acestia situîndu-se *infractorul*. Sfîntul, eroul si geniul sînt fara voia societatii, care e obligata sa-i recunoasca. Nimeni nu-ti contesta dreptul la existenta daca esti om obisnuit, dar nimeni nu trebuie sa faca confuzie între tine, sfînt, erou si geniu. Oamenii sînt egali în fata legii, adica trebuie respectati ca atare, dar nu confundati, nu facuti identici, ca e o gogoasa... Nimeni nu-ti contesta dreptul la o viata normala daca porti masca de om. Numai ca daca esti mediocru, nu trebuie sa te instalezî în vîrf, pentru ca nu e nici în interesul tau. Acolo trebuie sa stea cei dotati. Sfîntul sta în fruntea tablei valorilor pentru ca el face posibila trairea absolutului la scara umana. Eroul se consuma facînd istorie si nedepasind sfera laicului. Eroul este admirat – asa cum este si geniul – dar nimeni nu i se închina, chiar daca fapta lui aduce foloase reale omului. În vreme ce sfîntul se situeaza dintru început în eternitate, eroul moare în istorie, pentru ca urma pe care o lasa el, ca om împlinit, este fixata doar în timp si în spatiu.

Omul nu e o suma de miliarde de celule sau de organe. Ca nu sînt independente nici ficatul, nici rinichii, nici stomacul, nici creierul, nici sistemul osos. Omul, ca întreg nu poate fi gîndit decît biblic; stiintific, nu. Moise e mai valabil decît ultima noutate

evolutionista a stiintei.

Eu disting între omul modern si omul istoric. Omul etern este omul primordial, integral creat de Dumnezeu dupa chipul si asemanarea Lui. Iar omul istoric e omul care devine, si raportat la acest primordial, e un fel de neom. Istoria e neomenie lui. Ca nu se poate, din cel ce am fost întreg, sa fiu duminicat în epoci, în zile si în clipe. Omul istoric e captivul clipelor, nu numai al anilor, lunilor, zilelor, si orelor din timpul lui Stefan cel Mare sau de când vorbesc eu acum, ci si al clipelor în care îl definesc ca neom. Ca trebuie sa acceptam: omul etern are un sinonim, *homo religiosus*. Omul religios e omul etern. Omul stiintific e neomul istoric. Tot ce face el poarta pecetea preaomenescului lui.

Umanitatea o iubesti lesne. Pe om mai greu.

Ordinea nu trebuie sa fie confiscatoare, ci protectoare, deoarece ordinea în afara adevarului, e dezordine. La germani e o ordine pe care nu o simti. Chiar când vezi un politist, ca o statuie, pe strada, el nu-ti apare coercitiv, ci regulator.

Originali, vorba lui Heidegger, nu sînt decît idiotii. Altminteri doar Dumnezeu e original, iar Aristotel nu e original, ca nu face decît sa descrie opera lui Dumnezeu. Dar Aristotel, nu încapă îndoiala, e un geniu, pentru ca descrie genial opera lui Dumnezeu.

Personalitatea e acel individ înzestrat cu capacitatea de a se darui. Eroul este o personalitate, deoarece nu-si mai apartine.

Personalitatea e un ins care influenteaza ambianta prin simpla lui forta harismatica. Un om cu har. Nu e nevoie sa fie savant, ci sa aiba har.

În majoritatea Dialogurilor, Platon nu rezolva nimic. Dialogurile lui sînt aporii, adica înfundaturi. Platon e în impas permanent. În asta se vede geniul lui, fata de Kant, care e mai plavan: el are impresia ca rezolva. Platon își da seama ca nu rezolva nimic.

Eu am afirmat odata într-un salon, ca Platon este miscarea spiritului înlăuntru eternitatii. Când gîndim, toti sîntem platonicieni. Daca eu încerc sa gîndesc universul, trebuie sa mut Biblia în universul înghetat al ideilor platonice. Asta înseamna meditatie. Platon a intuit cel mai bine jalea omului neputincios în fata esentelor.

Fata de maretia lui Cristos, Platon e un personaj maruntel si cuviincios. Pe Platon poti sa-l scuturi si constati ca arhetipurile lui sînt filozofice, dar daca muti arhetipurile acestea în în religia lui Cristos, devin modurile în care el vede divinitatea. Platon n-are divinitate, pentru ca la el divinitatea e un simplu “demiurg”, ceea ce în greceste înseamna “meserias”.

Cînd Charles Maurras a spus *la politique d'abord* (politica mai întîi), a spus un mare adevar. Fara politica sîntem pierduti. Adica ne împungem ca berbecii unii pe altii. Un mare om politic e un om care are har. El face posibila existenta comuna a oamenilor prin spiritul lui de organizator si legiuitor.

Partidele politice sînt cai la carul de aur al istoriei românilor; când devin gloabe, poporul român le trimite la abator.

Poporul român, din punct de vedere politic, e greu de glorie.

Pai daca îi adunam pe toti ministrii români de la 1900 la 1918, noi am fi putut furniza Angliei si Imperiului Britanic cel puțin cinci ministri... Iar când vorbesc de Ionel Bratianu, ar trebui sa ma ridic în picioare, asa a fost de mare ca om de stat! Si a fost inginer... Ceea ce înseamna ca politica e o arta, o vocatie.

Politicul este legat de setea de putere, iar economicul este lupta de interese. Stii cum vad eu diferenta dintre omul politic si cel economic? Omul politic este vulturul de sus, iar negustorul, rata de jos care se uita la el.

Am dorit dintotdeauna sa fac o teza de doctorat cu tema *Aflarea în treaba ca metoda de lucru la români*.

La întrebările fundamentale “de ce?” si “în ce scop?” aporetica rurala româneasca

raspunde: “d-aia”.

A venit odata un frantuz la noi, cu niste masini, iar una nu functiona tocmai cum trebuie. Dar românul zice: merge si asa! Trebuie sa scapam de acest “merge si asa”; ca “merge si asa” înseamna ca merge oricum. Nu oricum, nu oriunde, nu oricînd si nu orice.

La puscarie am demonstrat vreme de doua ore ca istoria românilor dezgolita de crucile de pe scuturile voievozilor e egala cu zero. Ca doar voievozii nu s-au batut pentru ridicarea nivelului de trai! Istoria se face cu Biserica.

Prima conditie a unui român este sa creada este sa creada ca poporul român este asa cum sînt pomii, cum sînt animalele, cum e regnul vegetal sau animal... Ce face poporul român e mai putin important decît faptul ca el este pe lume.

Poporul român nu e cu nimic inferior poporului german sau francez. Ca n-avem un Goethe, dar avem un Eminescu. Din punct de vedere politic, vifornita din spatiul în care s-a desfasurat istoric poporul român ne arata ca sîntem unul din marile popoare ale Europei. Care cronicar spune, Costin parca – n-am fost noi “în calea rautatilor”? A reusit vreo invazie sa-ai impuna stilul si credintele aici?

În Consiliul de Ministri am vrut sa lamurim problema aceasta, cum sa se limiteze cresterea populatiei, iar eu am fost de parere ca românii trebuie sa se înmulteasca ca sardelele, sa creeze o superindustrie ultramoderna, sa se înarmeze pîna în dinti si sa se duca în vizita razboinica la popoarele vecine, culcîndu-le la pamînt. Si asta am gîndit-o în România! Îmi spunea un ministru: Sînteti cinic, domnule director. I-am raspuns: Nu. Sînt excesiv de patriot, domnule ministru. Eu gîndeam ca nationalist, bineîntele. N-am avut încotro. Sînt un imperialist...

Eu am facut un haz ca secretar al Comisiei economice, spunîndu-le: Domnilor, eu as vrea sa creasca populatia României, pîna-ntr-acolo încît la Athénée Palace sa poata sa manînce toti mamaliga cu fasole!

Eu aveam niste planuri pentru poporul român: cucerirea Bulgariei si a Ucrainei, într-o faza istorica, si mai tîrziu vom mai vedea... Dar nu poti cuceri cu minciuni democratice si cu un popor din care cinci milioane manînce doar de trei ori pe saptamîna...

Cum vad participarea românilor de acum la mîntuirea lor? – Simplu. Ducîndu-se la biserica. Si folosind stiinta ca peria de dinti. Tot ce spune stiinta sa nu-i lase cu gura cascata si tot ce spune un popa de la Cucuietii din Deal sa considere adevar ritualic.

La români prostia e o infractiune, caci vorba-ceea:”Poti umbla doua ore în galop prin Bucuresti si sa nu dai de un prost”.

Întotdeauna cînd gîndesc în spiritul poporului român, ma mut cu arme si bagaje cu speranta în viitor. Un grec, mi se pare, a spus nu stiu daca la Atena sau aici, În Bucuresti: Noi nu mai sîntem, dar voi, românii, veti fi.

Grecii, cînd își citesc istoria gîndiriidin spatiul lor, at trebui, vorba lui Cioran, sa se sinucida. Capata sentimentul inutilitatii si al decadentei. Adica nu mai poarta numele de greci decît în mod geografic. Atît! Ceea ce nu e cazul cu noi.

Am facut o marturisire într-o curte cu sase sute de insi, în închisoarea de la Aiud. Fratilor, am zis, daca murim toti aici, în haine vargate si în lanturi, nu noi facem cinste poporului român ca murim pentru el, ci *el* ne face onoarea sa murim pentru el!

Un tîmpit mai mare ca mine nu exista. Sa faci 13 ani de temnita pentru un popor de idioti! De asta numai eu am fost în stare...

În principiu, am certitudinea invincibilitatii poporului român; si ca asa cum a iesit din impas cu Ceausescu, va iesi din orice impas. Asa cum facut Unirea Principatelor, împotriva a trei mari puteri, otomana, austriaca si rusa si a facut unitatea înaintea unitatii Italiei... E afît de viguros neamul asta al nostru, ca nu ma îndoiesc ca virtutile îl scot din impas. Asta

e certitudinea mea. Istoria lui îmi da argumente în sprijinul credinței mele ca poporul român nu poate fi înfrânt.

Dumezeu e român sau dacă nu sînt împotriva lui! În lumea valorilor prietenia este cîteodata o ipoteză: ea falsifică *ierarhia* valorilor. Nu prin sentimentul amicitiei se definește o valoare, ci prin rangul uman la care-ți ridici comunitatea din care faci parte.

Mi-ar fi plăcut să fiu profesor. Profesorul este fabricant de oameni. Profesorul seamănă cu un tâmplar care ia un lemn murdar din noroi, îl spală și face mobilă de lux.

Progresul tehnic nu e un adevăr, ci o comoditate. Progresul e un util variabil. Ar fi fost util și pentru greci avionul, să nu se ducă dintr-o cetate într-alta calare pe măgar.

Nu e de conceput libertatea fără proprietate. Orice om trebuie să fie considerat proprietar individual ipotetic, chiar dacă nu posedă nimic.

Pot să fie ciuperca partidele, dar să binevoiască să respecte doi termeni: țărănul stăpîn în sat și întreprinzătorul stăpîn în comuna urbană. După aia putem urla că la țerasă.

De cele mai multe ori prostii sînt aței, intelectualisti pînă peste poate, comunitaristi și foarte toleranți, în sensul unui dezmat al libertății. Au o mare rezervă față de cei care vorbesc în termenii credinței și ai națiunii.

Prostia reprezintă ideea de repetiție goală: o iau în totdeauna de la început. Sînt invariabili ca orice lucru neînțeles.

Protestantismul este o religie coborîtă la rangul de morală pentru grădinița de copii.

Pudoarea creștină e atît de pură, încît carnea eroticului creștin, capătă pecetea spiritului, ceea ce pînă la creștini n-a realizat nimeni.

e este ratiunea de stat? Este exercitiul nelimitat al puterii, aparent legitim care îmbracă masca interesului public și care se exercită dincolo de bine și de rău, adică dincolo de ordinea religioasă, morală și de drept. Cînd e vorba de stări excepționale, ca războiul, insurecția, calamitățile naturale, ea îl transformă temporar pe cetățean – subiect purtător de drepturi – în obiect al puterii politice. Ratiunea de stat nu trebuie confundată cu tirania, stare abuzivă, cu durată nelimitată – “anarhia canaliei de sus”, cum a definit-o un francez.

Eu cred că războiul nu e făcut de oameni; e mult prea serios. Îl face Dumezeu. Cum ne da și cutremure, ne da și război.

Îmi spuneam unui comunist sub Ceaușescu: uite, mă s-ar putea ca într-un viitor război să ne bata cu maturile dușmanii, să n-aiba nevoie de arme! Ați plantat pe spinarea fiecărui cetățean cîte o piele de iepure. Păi atunci, s-a terminat cu soldatul.

Cei mai crînceni și mai strălucitori soldați sînt cei ai popoarelor religioase. Cînd mori sub drapel, te gîndești că te duci la stramosi. Dar o armată care face asta e ca aceea a lui Wilhelm al II-lea, în care fiecare soldat avea o cruce la gît pe care scria *Gott mit uns*.

Prima funcție a unei religii reale este consolatoare, fiindcă religie am lătra precum cîinii. Ne măstem, trăim, ne îmbolnavim, îmbătrînim și murim. Și întreg peisajul speciei om culminează în cimitir. Destinul uman nu e o invitație la fericirea de-a trăi. Singurul mod de a evita neliniștea metafizică a cimitirelor este religia. Cu religia intri în cimitir în plimbare.

Cu filozofia intri în cimitir – cum a intrat prietenul meu Cioran – prin disperare.

Cine n-a putut fi înlocuită? Religie! Iar filozofia care speculează autonom, face onanie mintală. Și dacă vrea să scoată, să extragă esența din științele naturii, e parazit. Ațît! Nu îndrăznești să spui despre religie, teologic vorbind, – dacă ești cinstit – că a fost înlocuită de filozofie sau de știință. Un creștin îți spune că adevărul se definește prin jocul celor două lumi: cea de aici o oglindește imperfect pe cea de dincolo. Spune contra dacă poți!

Religia este principiul uniformizator al speciei umane și este singura salvare în care se poate vorbi despre egalitate.

Nu poți să spui că un pigmeu este egal cu mine, pentru că el nu-l are pe Dumnezeu, nu e

un om întreg.

Religia transforma poporul într-o masa de oameni culti.

Între un laureat al premiului Nobel care nu s-a idiotizat complet si a ramas religios si un taran analfabet nu exista nici o diferenta.

Nivelul meu intelectual, chiar daca sînt savant, nu depaseste nivelul unui popa obscur din Baragan. Pentru ca preotul ala, în ritualul lui din biserica aia din lemn sau piatra, sta de vorba cu absolutul.

Stiinta se misca asimptotic la absolut. Arta se misca asimptotic la absolut. Stiinta este sediul folosului si arta este sediul placerii.

Religia este sediul adevarului transcendent în esenta si unic ca principiu unic al tuturor lucrurilor. Religia se situeaza peste ultimele speculatii teoretice ale stiintei, prin adevarul absolut unic, care e Dumnezeu. Sa vina un laureat al premiului Nobel ateu. Ce-o sa-mi spuna el? O baba care cade în fata icoanei Domnului strabatuta de absolut e om, si ala e dihor laureat.

În Ispita de pe munte – retro satana – Isus spune: “Împaratia mea nu e din lumea aceasta” Asta-i nemaiauzit! Du-te în împaratia Lui cu trenul sau cu racheta daca poti. Nu poti! Înnotam în Univers ca mormolocii, si lumea lui Cristos se situeaza transcendent ca-n Ispita de pe munte, în mod etern.

Tot ce se face în afara teologiei este ononie de prestigiu.

Revolutia este o înaintare pe loc. Nimic nu mai poate fi inventat dupa facerea lumii; doar daca te situezi în afara ei si creezi o lume noua. Revolutia nu adauga nimic Ideilor lui Platon.

Revolutia franceza n-a fost o revolutie, nici revolutia rusa n-a fost o revolutie. Nu exista revolutii, ci doar tehnici insurectionale în batalia pentru putere (Curzio Malaparte). Daca e o “restructurare” a omului, aceasta s-a întîmplat o singura data în timp, la aparitia lui Cristos.

Asa am spus eu în temnita: Domnule colonel – eram sase sute de insi într-o curte închisa – nu vèti fi voi, comunistii, niciodata *revolutionari* pîna nu veti imita pe cel mai generos zeu pe care l-a dat istoria lumii, pe Cristos. În parabola cu paia ratacita, un pastor paraseste o turma întreaga în cautarea unei oi. Sa stiti, asta se cheama “unanimism moral crestin”. Fiindca în universul lui Cristos o celula care mai palpita într-un muribund e mai valoroasa decît toate galaxiile posibile.

Poarta spre Dumnezeu este credinta, iar forma prin care se intra la Dumnezeu e rugaciunea. Rugaciunea e singura manifestare a omului prin care acesta poate lua contact cu Dumnezeu. Gîndita crestin, rugaciunea ne arata ca umilinta înalta, iar nu coboara pe om.

Am spus eu odata ca daca un preot din Baragan, cînd se roaga, este Dumnezeu cu el, atunci preotul ala înlocuieste toata Academia Romîna...

A încercat sa-mi explice mie un diplomat rus precum ca Moscova îsi trage radacinile de la Roma. I-am spus ca nu se poate, pentru ca toti romanii ar fi înghetat de frig la Moscova. Am fost întotdeauna foarte ostil rusilor, pentru ca si ei ne-au fost noua. Îmi aduc aminte ca, într-o societate de diplomati, mi s-a spus ca rusii sînt un popor mesianic. Le-am raspuns ca nu: rusii sînt un popor numeros cu o obraznicie mesianica si care au preluat Bizantul, considerîndu-se continuatorii stralucirii bizantine.

Rusii au un fel de umanitate indefinibila. Am fost la Moscova si nu pot spune despre ei ca sînt individual tirani, desi au practicat tirania. Pe de alta parte, nu cred sa fi întîlnit vreun rus care sa fie normal; asta nu mi-o pot explica decît prin faptul ca, probabil s-au corcit cu tatarii.

Ce-si închipuie rusii? C-a fost pus jos Hitler si ei sînt vaccinati? Au intrat într-un teren minat: în spatiul planetar al intereselor anglo-saxone, al negustorilor astora. Daca esti în calea unui automobil anglo-saxon, apare razboiul. Pai ce-si închipuie muscalii? Ca aia tolereaza sa stai în calea lor? Aia s-au învatat, anglo-saxonii, sa fie stapîinii lumii – si muscalii zic *niet!* Ei asta-i... Pai hai sa ne batem!

I-am asemanat odata pe rusi cu vacile care dau douazeci si cinci de chile de lapte pe zi si apoi se baliga în sistar.

Rusii sînt la fel de imperialisti ca Germania lui Hitler. Dar ei nu spun asta. Rusii sînt mai perfizi. Cînd te ocupa si te declari de acord, spun ca esti progresist, iar cînd le rupi falcile, ca esti fascist si reactionar. Rusii sînt mai abili politic decît germanii. Dovada ca au reusit sa faca din brasoava asta rosie, din rusinea asta care e bolsevismul, o supraputere mondiala, sa impuna Statelor Unite situarea bolsevismului la rang de supraputere.

Ma întreba un rus cu ani în urma: Domnule Tutea, cum va explicati dumneavoastra ca noi, rusii, întindem mîna Europei si ea o refuza sistematic? – Foarte simplu, aveti un cancer mintal, se chiama cancer ideologic marxist-leninist. Aruncati cancerul asta la gunoi si Europa nu numai ca va saluta, dar va si recunoaste, cum traditonal ati fost recunoscuti, ca parteneri egali. Si atunci Europa se va întinde de la Atlantic la Vladivostok, iar America va fi a doua Albanie...

Rusul e contraindicat la cugetare ca sifilisul la sistemul nervos. Am facut afirmatia asta, pe care ulterior am retractat-o (ca sa nu se creada ca e vorba de toti rusii, de marele popor rus), gîndidu-ma la Gorbaciov. Pentru ca el spune: Situatia economica a Uniunii – vasazica dupa 70 de ani de marxism-leninism – e catastrofica. Punct. Si apoi opteaza pentru leninism! Adica pentru cadavrul din Piata Rosie, care a creat dezastrul asta...

Cultura sateasca este aparent anonima; anonimatul în aceasta sfera este o simpla ipoteza de lucru. Nu poti spune ca la sat oamenii gîndesc în cor; oamenii nu gîndesc în grup...La baza culturii taranesti este tot personalitatea lor, dar o personalitate anonima, nu ca orasenii, care se semneaza unde vrei si unde nu vrei, pe garduri si hîrtie. Adevarurile din lumea rurala rasar asa, ca brazii, ca fagii...

Taranii formeaza o comunitate si orasenii o societate. Comunitatea e de natura organica si societatea orasului e de natura construita. Orasenii sînt juxtapusi, cum sînt cartofii în sac, în timp ce satenii stau în sat prin reguli de comportare, convietuire, prin asigurarea sanatatii si echilibrului mediului ambiant. Obstea taraneasca creeaza doar moravuri rurale, dar nu creeaza norme pentru o cetate ca cea moderna. Cînd Ion Mihalache a creat Partidul Taranesc si a vrut sa organizeze cetatea pe interesele rurale, i s-a obiectat ca “domnul si doamna Mihalache vor ajunge la Cîmpulung într-o saptamîna cu carul de boi...”

E foarte greu, cînd ai responsabilitatea a ceea ce faci, sa te pui pe scris, fiindca scrisul te definitiveaza, în sensul ca te arata fara posibilitate de iesire.

Sfîntul are forta de coeziune a pietrei.

Un sfînt poate fi si analfabet, dar e superior unui geniu, fiindca ideea de sfîntenie e legata de ideea de minune. Un sfînt poate face o minune. Geniul

face ispravi, nu minuni. Lumea, acum e ancorata în cultul genialitatii ca slavire a progresului în afara. Atît. Or, cu cît sîntem mai avansati, mecanic si material, cu atît sîntem mai departe de esenta reala a lumii, de sfintenie.

Singurii oameni care nu pot fi suspectati ca se înfioara în fata mortii sînt sfintii.

A fi sfînt înseamna a fi suveranul tau perfect.

M-a întrebat odata Nae Ionescu ce cred despre evreul acesta, despre Pavel. Stii ce i-am spus? – Asta nu-i om, domnule, este toata Mediterana.

Social-democratia este laptele batut al comunismului.

Stiti ce vor social-democratii? Sa faca si bine, daca se poate, dar sa nu faca ce trebuie. Social-democratia e anticamera comunismului. Numai ca, daca prin social-democratie s-a intrat în comunism, nu se poate iesi din comunism tot pe-acolo. E ca o usa care se poate deschide numai dintr-o parte. Social-democratii n-au forta activa de lupta. Pai n-au guvernat Germania social-democratii? Drept care au facut pe ei!

Trei ore am vorbit atunci în curtea închisorii, de Platon si despre Cristos. Zice colonelul: Va rog sa scrieti ce-ati vorbit, ca nu cumva ministrul de interne Draghici sa spuna ca sînt solidar cu dumneavoastra. – Domnule colonel, cum sa fim noi solidari? Eu tocmai d-aia am venit aici, ca nu sîntem solidari unii cu altii...

Am fost în tinerete de stînga din generozitate. Pentru ca, vorba-ceea: daca pîna la 30 de ani nu esti de stînga, n-ai inima, daca dupa 30 de ani mai esti de stînga si nu esti conservator, esti crestin. Confudam în tinerete comunismul cu comunitarismul.

Stînga nu poate governa. Cînd vine la putere e pustiu.

Toate formele de stînga violeaza cotidian ordinea naturala a lui Dumnezeu.

Acum vor sa-l sfînteasca pe Stefan cel Mare... A fost cea mai mare personalitate politica si militara pe care au dat-o românilor în istoria lor. Carol I zicea: Nu veti mai da unu' ca asta chiar daca mai traiti înca un milion de ani. Da'cum sa faci sfînt din el? Ca el era curvar, domnule! Erou, asta-i altceva... Un erou national fara egal. Cel mai mare. Da' sfînt... Cum sa faci sfînt din el?!

Este incorect sa ai dispret fata de tehnica. Eu nu sînt tehnocrat, însa recunosc ca în batalia pentru adaptare, tehnica este universal utila. Dar asta nu înseamna ca tehnica poarta în ea dimensiunea infinitului.

Cînd va disparea ultimul taran din lume – la toate popoarele, vreau sa spun – va disparea si ultimul om din specia om. Si atunci or sa apara maimute cu haine.

Taranul este omul absolut.

Nae Ionescu îl concepea pe român ca pe un taran învatat, dens de credinta. Pai nu e realitate! Cum putem muta un om în cioareci în Academia Romîna?

Nu poti absolutiza taranul. Îl poti iubi ca e viguros si ca e român autentic. Ca sigur e român! Daca eu, ca tata a fost popa si maica-mea taranca, si tot ma îndoiesc ca sînt român, dar de un taran în cioareci nu trebuie sa te îndoiesti, da-o încolo de treaba! Ala e român prin definitie. Ala duce cioarecii la primarie si îi da certificat de român...Eu ma gîndesc la taran bio-istoric. Pentru ca el e purtatorul bio-istoric al românilor. Fara cioarecii lui, aici traiau tatarii, pecenegii, cumanii, turcii, maghiarii, germanii... Pe cioarecii lui stam. Eu nu sînt un om pitoresc, eu sînt un om grav. Cred ca sînteti de acord ca, la rangul mintii mele, nu sînt pitoresc. Dar în presa apar pitoresc. Si moare de placere mass-media cînd citeste gogosile astea. Zice: aoleu, ce dragut e asta! Eu nu sînt un om dragut, eu sînt un om solemn.

I-am spus eu parintelui Staniloaie ca nu ma consider un Socrate. Dar cum va socotiti? Popa, zic. Si unde aveti parohia? – N-am parohie, dar spovedesc pe unde pot.

Si eu sînt un om greoi de munte, ca Eminescu, fara sa am îndrazneala sa ma compar cu el – un pisc. Dar si eu sînt un om greoi de munte; si de aceea, nimic nu se desface cu suflu de destin daca ma uit în trecutul meu, cu suflu de destin în mod necesar, ci totul este întîmplator. De aceea am fost condamnat sa condemn adevarul. Nu sînt spontan, caut continuu, nu sînt vizitat de inspiratie, totul e initiere, efort continuu rational, ca asta e initiere, cautare personala; caut metodologic mereu o cale catre adevar si nu ajung deloc la el. Si pîna la urma ma rezum la ce se întîmpla în templu, în biserica, în materie de adevar. E vorba de adevar, nu e vorba de comoditate. Ca sînt incomod, ca sînt batrîn, ca biologia vîrstei mi-a luat unele virtuti pe care le-am avut în tinerete, asta nu ma deranjeaza. Ceea ce ma deranjeaza enorm, e ca nu ajung la adevar cautîndu-l. Fiindca cel care-l cautanu-l afla, si-l cauta neaflînd si, vorbind socratico-crestin, stie nestind.

Nae Ionescu le zicea unora ca ar trebui sa faca asa ca ala, aratînd cu degetul catre mine. Da', zice, ala ne va conduce în viitor...Si într-adevar, i-am condus pe toti...la puscarie!

Eu sînt aristocrat prin adoptiune – ca maica-mea era taranca. Cum spune Tudor Vianu despre Titu Maiorescu: a fost el boier? Daca nu se duceau la Viena si în Germania, ramîneau doar niste balcanici extraordinar de inteligenti... Si eu la fel, daca n-as avea cultura filozofica germana, as fi un siret din Cîmpulung, mi-as permite sa ma joc de-a turca. Noi sîntem germani de limba româna!

Se zice ca si animalele, unele simt nevoia de companie; cica elefantul si magarul nu iubesc singuratatea. Eu ma compar cu ei. Nici lor nu le place sa traiasca singuri. Dar ei au superioritate fata de mine. Sînt foarte invidios pe elefant si pe magar: ei mor singuri. Se izoleaza cînd mor. Moartea magarului e cea mai glorioasa. Printii si regii mor în fata asistentei: mor ca niste vaci...

Sînt nelinistit de batrînete si însingurat. Am un regret: ca nu m-am însurat, sa am si eu un copil. Am un regret: ca nu m-am însurat, sa am si eu un copil. Chiar daca sînt niste javre, copiii, dar oricum... Sînt carne din carnea... sînt javre din carnea ta. Asa o fi vrut Dumnezeu.

En n-am tins sa devin filozof. Am vrut sa devin “legiuitor” – ceea ce e cu totul altceva -, adica sa ma mut în altii. Legiuitorul este unul care își lichideaza autoinstatisfactiile revarsîndu-se, formal sau juridic, în altii. Asta am vrut eu. Eu m-am vazut întotdeauna legiuitor, desi n-am avut ocazia sa fiu. Am fost sfatuitor la diferiti tîmpiti ministri. Si alunecam peste ei ca apa peste rata... Uite, ca sa ajungi legiuitor într-un stat nu-i suficient sa fii un mare gînditor juridic, adica gînditor al formelor ordinii în societatea umana, ci trebuie sa ai si o spurcaciune de partid. De unul singur poti sa scrii tratate întregi... scrii carti, dar nu faci cetate.

Desi sînt bolnav si neajutorat, nu îmi pare rau ca exist. Încerc eu sa-mi para rau, dar n-are sens. Stiti de ce? Pentru ca eu constat, în mod evident, ca exist. Ceea ce ma confisca pesimismului de a ma autonega este evidenta existentei mele. Omul care se sinucide n-a constatat ca e om. N-a reusit sa intuiasca existenta sa. Sa se traiasca pe sine. Eu nu ma pot sinucide – indiferent de starea mea, sanatate sau boala – fiindca nu m-am facut eu. N-am venit cu voia mea pe lumea asta. Si nici n-am sa plec de voie din ea. Asta este jocul fundamental al existentei mele.

Am o consolare – ca în grandoarea istorica a poporului român eu sînt o rotita invizibila, dar sînt... As fi fost neconsolat daca n-as fi trait convingerea ferma ca îmi face cinstea suferintei un mare popor. Asta m-a salvat de la nebunie. Adica nu fac puscarie pentru ca reprezint un trib de negri, ci un mare popor, greu de istorie si de viitorul lui stralucit. Asta m-a consolat.

Eu, în tinerete, am fost un om de extrema stînga. Si la maturitate, de extrema dreapta. Iar acum ma consolez cu calitatea mea de român întreg. Jocul acesta pe scara de valori politice nu ma mai intereseaza. S-a stins în mine acum setea de putere. N-o mai am. M-as bucura însa de un lucru – e chiar ceea ce nu mi-a placut si am fost toata viata silit sa fac, fiindca sînt sarac: sa fiu sfatuitor. Atît.

Eu, daca ma bate un român, ma consider maghiar sau evreu. Nu pot ofensa neamul meu în nici un individ. Pentru mine, toti românii sînt egali români. Nu stiu daca sînt înteles: românii n-au nici un viciu dupa mine si sînt egali.

... Dumnezeu stie cît de Socrate sînt! Eu nu ma socotesc decît o oarecare fiinta gînditoare. Gîndesc si spun ceea ce gîndesc. E bine? E rau? Eu spun ceea ce cred ca trebuie sa spun. N-am facut niciodata altfel, dar, în comunism, nimeni nu lua în seama ceea ce spuneam. Spusele mele erau consemnate la Securitate, au avut ei grija sa mi le faca... arhiva. Cine va vrea sa-mi studieze gîndirea va trebui sa bata la usa acestei onorabile institutii. Sper ca odata si-

odata usa asta se va deschide. Nu numai pentru consemnarea “gîndirii lui Tutea”, ci si pentru alte consemnari.

Nu-mi pot face autobiografia, fiindca nu ma intereseaza trecutul meu, pe care îl detest! N-am nimic comun cu mine în trecut. Stiti cînd începe viata mea? Acum, cînd vorbesc cu dumneavoastra... Si asa mereu. Traiesc ca sa scap de amintirile gretoase care puncteaza existenta mea; traiesc, ca sa ma detasez, principiul actualitatii. Ca sa scap de obsesia trecutului dramatic, contorsionat, dezgustator pe anumite laturi, nu-i asa, si neomenesc – ma situez în principiul actualitatii. V-am spus: nu fac biografie, nici autobiografie, traiesc principiul actualitatii permanente... Eu *am fost* Petre Tutea.

Am avut si discipoli... Nu se putea sa nu am discipoli, fiindca sînt un om vorbaret. Toata suferinta mea se datoreste poftei mele de a vorbi fara restrictii...

A fost întrebata un taran, în închisoare: ce înțelegi din tot ce spune Petre Tutea! Zice: nu înțeleg nimic, dar e o grozavie!

Eu, de la vîrsta de cinci ani, - asa mi s-a spus mereu – eram cam inteligent. Am intrat în scoala cum intra leul în cireada: o manîncea toata. Singurul lucru pe care nu l-am putut face în scoala a fost idiotia partiala, plastica: nu puteam desena un ou.

Cînd am vazut, în închisoare, ca tot regimul care mi se aplica e inoperant – puteam eu, ca om, sa-mi explic asta? Si atunci m-am gîndit ca exista o forta supracosmica, transcendentă, numita Dumnezeu. Numai El putea face isprava asta, ca eu sa scap de înlantuire. Pentru ca, personal, nu ma pot dez-lantui si elibera. Iar a vietui acolo, la închisoare, fara asistenta Lui nu se poate; au fost oameni care au murit... Atunci s-a nascut în mine credinta nelimitata în atotputernicia si atotbunatatea divina.

Am devenit un gînditor crestin cînd mi-am dat seama ca fara revelatie, fara asistenta divina, nu pot sti nici cine sînt, nici ce este lumea, nici daca are vreun sens sau nu, nici daca eu am vreun sens sau nu. Nu pot sti de unul singur. Cînd mi-am dat seama ca fara Dumnezeu nu poti cunoaste sensul existentei umane si universale.

Eu n-am destin. M-a protejat Dumnezeu. Destinul nu opereaza la mine. Întîmplarile au alergat peste mine, dar n-au reusit sa ma nimiceasca. Asta m-a dus cu gîndul la Dumnezeu, care e situat deasupra întîmplarilor vietii mele.

Eu am fost asemanat cu Socrate. Atît el, cît si eu, în actele cautarii, cautam la scara noastra de oameni neaflînd si stim nestiind. Atît. Socrate a fost pentru mine un model existential. Dar raportat la Isus își pierde semnificatia. El a cautat un zeu. Eu, de plida, nu-l caut, ca-l am.

Ati întîlnit cumva, prin locurile pe care le-ati strabatut sau pe vreun bulevard, cuvîntul “tutism” sau “tutianism”? N-am facut scoala, desi si Nae Ionescu a gustat din mine. Nimeni nu a intrat în contact cu mine fara sa ia ceva în

traista.

Am o rugaminte fata de Cioran: sa nu ma mai supradimensioneze, pentru ca aceasta exagerare, venind de la o personalitate ca a lui, îmi sadeste în suflet, sau intensifica în mine, sentimentul dureros al neîndeplinirii. Acest sentiment este fructul înfîlnirii dintre eul concret si ideal.

Eu am scris mult la viata mea, dar nu cred ca scrierile mele sînt antologice si nici elocvente pentru evolutia spirituala a personalitatii mele. Poate eu însumi m-am împiedicat sa ma realizez.

M-a întrebat cineva odata: Ma Petrica, tu cînd te asezi la masa de scris cum scrii? – Sînt emotionat de fila goala. Prima mea grija e sa nu fiu pîndit de demonul originalitatii. Urmaresc sa nu fiu original si sa fiu cuviincios. – Esti inspirat? – Nu, nu sta niciodata un zeu în coltul camerei mele cînd scriu eu. Sînt foarte nelinistit. Eu, care sînt crestin... Am doua nelinisti; sa nu se afle în expunerea mea nici o inadvertenta terminologica si nici o impietate.

Nu ma intereseaza daca memoria mea se va pastra vesnic sau daca or sa ma uite oamenii. Eu, care sînt mistic, am doua feluri de pagînism: nu pot suporta prostii, adica nu ma pot detasa de deliciile inteligentei; si pe urma, în vreme ce la crestini suferinta e calea regala a mîntuirii, eu nu pot suporta nici o suferinta fizica. Or, asta e model homeric, model pagîn.

Nu ma intereseaza trecutul. De cîte ori ma întreaba cineva cînd m-am nascut, spun ca într-unul din anii trecuti.

De cînd am iesit din puscarie mi se fac din cînd în cînd perchezitii si sînt luat la Securitate pentru ancheta. La început ma anchetau grade mici. Acum am ajuns la nivel de colonel. Unul din astia m-a întrebat zilele trecute de ce ponegrec regimul la Restaurantul Scriitorilor. I-am raspuns: Domnule colonel, eu la Restaurantul Scriitorilor înfîlesc tot felul de lume: oameni destepti, imbecili, scriitori, curve si popi. Eu nu stiu cu care din astia stati dumneavoastra de vorba. Dar, decît sa va spuna ei, mai bine sa va spun eu cine sînt: sînt român, nationalist, crestin, ortodox si militarist. Parerea mea este urmatoarea: trebuie sa ne înmultim ca sardelele, sa ne înarmam pîna-n dinti si sa terminam cu popoarele limitrofe, caci n-au ce cauta în Europa. Visul meu e ca fiecare baba româna sa mulga vaca cu casca militara pe cap.

Eu nu sînt orgolios deloc. Dar daca cineva ma calca pe nojite, mi-aduc aminte ce-am fost.

Toata viata am dorit sa ajung în clanul conducator, pentru a face oamenilor binele cu carul...

Treisprezece ani de închisoare... Aveam doar o hainuta de puscarias. Ne dadeau o zeama chioara si mamaliga fripta. M-au batut... M-au arestat acasa. Nici nu tin minte anul... Cînd m-au anchetat am lesinat din bataie. Iacata ca n-am murit! Am stat la Interne trei ani. Am fost dupa aceea la Jilava, la Ocnele Mari si pe urma la Aiud. Eu ma mir cum mai sînt aici. De multe ori

îmi doream sa mor. Am avut mereu lasitatea de-a nu avea curajul sa ma sinucid. Din motive religioase... Treisprezece ani! Nu pot sa povestesc tot ce-am suferit pentru ca nu pot sa ofensez poporul român spunându-i ca în mijlocul lui s-au petrecut asemenea monstruoziții.

M-a întrebat un anchetator: De ce ai vorbit împotriva noastră, dom'le? – N-am vorbit, dom'le. – Cum n-ai vorbit? – Pai împotriva voastră vorbește tot poporul român. Ce sa mai adaug eu? Si mi-au dat 20 de ani munca silnica fara motive. Mi s-a prezentat sentinta de condamnare ca sa fac recurs. La cine sa fac recurs, la Dumnezeu?

Am fost solicitat, în închisoare, sa scriu pentru revista *Glasul patriei*, ca si Nichifor Crainic. Mi s-a parut ciudat sa fii arestat si sa scrii, sa meditezi. Adica sa spui: va multumesc ca m-ati arestat! Asta era o porcarie nemaipomenita, sa obligi un detinut sa scrie. El poate sa-si scrie memoriile, dar nu pentru tine, ala care-l persecuti...

Eu, cultural, sînt un european, dar fundamentul spiritual e de taran din Muscel. La închisoare, grija mea a fost sa nu fac neamul românesc de rîs. Si toti din generatia mea au simtit aceasta grija. Daca ma schingiuiam ca sa marturisesc ca sînt tîmpit, nu ma interesa, dar daca era ca sa nu mai fac pe românul, ma lasam schingiuit pîna la moarte. Eu nu stiu daca vom fi apreciati pentru ceea ce am facut; important e ca n-am facut-o niciodata doar declarativ, ci ca *am suferit* pentru un ideal. E o monstruoziție sa ajungi sa suferi pentru un ideal *în mod fizic*.

Am o legenda, dar legenda mea nu acopera ideea de statuie. Nu sînt candidat la rangul de mare personalitate. Oricum, mi-e groaza de o posteritate pur legendara. Înainte eram obsedat de ideea ramînerii a ceva dupa mine. Acum ma mai intereseaza ce ramîne dupa mine ca zapada de anul trecut. M-am fîfîit asa, un pic, în epoca... Eu nu îmi supravietuiesc. Ca sa ramîi în epoca trebuie sa fii genial, or eu am fost numai inteligent.

Definitia mea este: Petre Tutea, românul. Am aparat interesele Romîniei în mod eroic, nu diplomatic. Prin iubire si suferinta. Si convingerea mea este ca suferinta ramîne totusi cea mai mare dovada a dragostei lui Dumnezeu.

Eu n-adun nimic. Îmi spunea un popa, zice, pai dumneavoastra va risipiti asa, va poate fura oricine... Zic: uite, parinte, eu, zic, am adoptat conceptia regelui Frantei în materie de risipire a ideilor mele. Conceptia lui despre cartof. Cînd au venit cartofii din America, taranii nu-i cultivau. "Sa mîncam noi buruiana asta din pamînt..." Ce a zis regele Frantei? "Ma, seamana, ma, cartofi pe mosia mea si, cînd or vedea taranii ca îi pazesc, or sa-si dea seama ca-s lucru bun. Lasati-i sa fure, ca asa se raspîndesc cartofii în tara."

Odata, în hol la Athénée Palace, m-a arestat Securitatea pe motiv ca fac specula. Cu ce? i-am întrebat. Nu mi-au raspuns. Si atunci mi-am adus aminte de vorba unui prieten de la Cluj: "Cu idei, frate, cu idei!"

Uneori ma preocupa ideea “operei” mele. Pentru ca om de stat nu am fost, profesor nu am fost, scriitor nu am fost, da’ atunci – ce sînt? Ca nici ultimul parazit care creste în cutele societatii nu sînt... Pesemne ca sînt cineva dificil de fixat.

“Ce mai faceti, domnu’ Tutea?” – Ma simt asemeni unui vultur trist, care înaltat la zenit urineaza asupra veacului douazeci cu un dispret crestin.

Am purtat ideile si credinta precum poarta vîntul microbii.

Un umanist pur, adica indiferent religios, practica formele vietii de jungla, împingînd cruzimea pîna la forma gratuita a bestialitatii tigrlui. Vremea noastra este plina de astfel de exemplare.

Umanismul este una din formele grave ale ratacirii omului modern, care pleaca din antropocentrismul Renasterii. În Renastere, “titani” s-au umflat prin autocunoasterea necunoasterii. Ei nu se cunosteau pe ei însisi si au crezut ca s-au descoperit ca oameni.

Omul – javra asta bipeda, pe care eu îl consider “animal prost”, *homo stultus* – atunci cînd se screme sa faca singur ordine, adica cînd practica umanismul, îl înlocuieste pe Dumnezeu cu el. Nicaieri Dumnezeu n-a avut de furca cu dracul mai mult decît în sacrul spatiu al Italiei. Acolo, adica, unde s-a nascut umanismul în Renastere.

Cu ungerii nu putem avea probleme militare: daca dam drumul la toti caii din Ardeal, fara calareti, în doua ceasuri se pisa în Budapesta.

(Vlad Tepes) are meritul de a fi pus pe tronul Moldovei pe cel mai mare voievod român, pe Stefan cel Mare. Cu armele! Are meritul ca l-a si batut. Si are mai ales meritul ca a coborît morala absoluta prin tepele puse în cur la nivel absolut. Dormeai cu punga de aur la cap si ti-era frica sa n-o furi tu de la tine. Asta-i voievod absolut, Vlad Tepes. Pai fara asta istoria românilor e o pajiste cu miei!

SFÎRSIT